Anul X Orăştie, la 1 Novembre n. (20 Oct. v.) 1911 Nr. 44.

LIBERTATEA

Abonamentul:
Preţul foii „Libertatea" cu adausele sale „Foaia Interesantă", „Tovărăşia" şi „Bobîrnaci", — e următorul; pe un an 10 cor.; pe ½ an 5 cor. — *Pentru economi: numai 6 cor. pe an!*
Pentru America *trei dolari* pe an.
Pentru România (4 foi) *40 Lei* pe an.

Foaie naţională politică.

Apare în fiecare Joi.

Inserţiuni:
1 pag. 60 cor., ½ pag. 30 cor., ¼ pag. 15 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxe.
Inserţiunile ca şi abonamentele să plătesc *înainte.*
Manuscripte nu se dau napoi.

Sunt mîndru că-'s Român!

— Răsunet la o vorbă a inimilor slabe. —

I.

Nu odată şi nu într'un loc, auzi pe cîte un Român, şi dintre cărturari şi dintre ţărani, rostind cu mult amar cuvîntul: »Români şi pace!« »lucru românesc! Asta cînd vorbesc de vre-o întîmplare rea, care pune o pată pe numele poporului, ori de un om slab dintre noi.

Şi pentru fapta urîtă a unui om, ori pentru întîmplarea proastă a unei clipe fără noroc, — iute tragem cu chinoros (funingine) pe faţa întregului neam, desnădăjduim şi stăm să ne lăpădăm de noi înşine şi de părinţii şi de fiii nostri!

Ei bine, fraţilor, aşa vorbesc numai inimile slabe. Omul cu scaun la judecată nu e iertat să grăiască aşa. Că unde ai văzut tu om care să trăiască şi să nu greşască, sau unde un neam întreg de oameni între cari nici unul să nu fie rău? Sau unde naţiunea, care să fi mers în toate ale sale numai din cumineţenie în cumineţenie şi din noroc în noroc?

Poticneşte omul singuratic, poticneşte mulţimea de colo ori de colo, poticneşte uneori neamul întreg! Dar' privit peste tot mersul treburilor lui, după nor vine senin, după mânecare clin, şi în urma urmelor totuşi reese înălţare peste toate!

Aşa-i asta, fraţilor, şi cu neamul nostru românesc! Eu am trecut prin multe clipe cînd am văzut în jurul meu lumea neagră ca cerneala şi numai feţe zdrobite, năcăjite, desnădăjduite, scrîşniri de dinţi şi strîngeri de pumni, — dar nici-odată nu am desnădăjduit cu lumea, ci am zis: o clipă neagră a sorţii, după care va veni ea iarăşi una bună!

Şi ca să mă gîndesc aşa, să simt aşa, să cred aşa, — mă îndeamnă mai ales privirea în trecutul, în istoria poporului nostru român!

Şi nu merg departe cu privirea, abia cu vre-o 80 ani napoi, şi mă uit şi ce văd?

Aici în Ardeal întunerec beznă; iobăgia îşi jucà halaripurile sălbatece; bietul Român erà una cu glia. Popii lui nu-şi ştiau scrie nici numele. Erà învăţat care ştia cetì bocoavna. Vai de noi.

Şi ce erà dincolo, în România de azi? Aproape acelaşi vai. România erà ruptă în 2 ţărişoare slabe, stoarse de Turci, batjocorite de Greci şi dripite de Ruşi.

La anul *1834* (aşadar naînte cu nici 80 ani, ia o viaţă bună de om), cînd fu ales în Muntenia Domn Alexandru Ghica, *el fu încă silit să se ducă la Constantinopol ca să facă închinăciune naintea Sultanului turcesc,* căruia erà supusă ţara. *Şi ca semn de supunere plecată până la pămînt, el fu silit încă* ***a săruta pantoful Sultanului!*** Aşa cerea »ceremonia« de a putea ajunge până naintea feţei lui. Aşa făcuse toţi înaintaşii lui Ghica vre-o două sute de ani nainte!

Auziţi Români! Capul unei ţări româneşti, încă şi naînte de asta cu o viaţă de om, trebuia, la urcarea în tronul ţării, *să sărute pantoful păgânului,* — atît era neamul acestá de turtit la pământ, de strivit în tina lui!

Şi azi? Azi Sultanul turcesc e mîndru că poate primì dela Regele Românilor o decoraţie, o medalie, pe care o poartă cu respect, ca primită dela un vecin puternic, temut, cult! Numai de curând Regele României a primit dela Sultanul, nu un pantof spre mirosire, ci una din cele mai mari orduri (medălii) pe care acela o poate da, şi apoi Sultanul a primit în schimb dela Regele României, asemenea o astfel de medalie. Să privesc ca egal cu egal!

Şi asta după abia 80 ani dela cea din urmă sărutare de pantof!

Şi-apoi să nu ţi-să umplă peptul de încredere, de nădejde, de mîndrie, pe frumosul avînt al neamului tău românesc?

O da, eu sunt mîndru că-'s Român!

Şi vă mai spun încă cuvinte de acestea, pentru care — sunt mîndru că-'s Român!

Horia.

Politica de cismaşi.

Dr. Valer Moldovan.

In ţara ungurească cel ce să indeletniceşte cu politica adecă cu trebile ţării, nu are lipsă de nici o pregătire, de nici o şcoală deosebită. Dela un biet notarăş dela sate, să cere să fi învăţat mai întîiu opt ani în vre-un gimnaziu, să cere să fi umblat un an întreg la şcoală făcută anume pentru înţelepciunea acestor mici stăpâni ai satelor noastre.

In acelaş timp însă poate fi deputat în casa ţării, sau fiispan peste un comitat întreg, ori chiar ministru peste-o ţară întreagă, ori-ce om cu noroc şi cu spriginul tarilor zilei, şi dacă el n'a umblat nici o zi la şcoală.

Să zice însă, că cel ce să apucă de un lucru fără ca să se priceapă la el, e ca cismarul de ungur, care în loc să-şi vază de treabă, să apucă şi el de politică!

Breasla cismarilor unguri a ajuns de poveste pentru slăbiciunea de a face politică.

Macar că, mai sunt şi alţi mulţi în ţara asta, cari, fără a fi cismaşi, totuşi să îndeletnicesc cu politica, deşi nu au mai multă pricepere decît cutare cismar ungur dela oraş, care citeşte zi de zi foaia lui Kossuth şi înjură ocîrmuirea nedreaptă a ţării şi pe Nemţii cei „vicleni". Sunt, nu-i vorbă, între cei ce ocîrmuesc soartea popoarelor din Ungaria, adecă între cei ce aduc legile, şi vre-o cîţiva bărbaţi aleşi şi învăţaţi, dar zău cei mai mulţi sunt numai cismari, şi şi între aceştia, numai „cîrpaci".

Cea-ce ne doare însă pe noi Românii şi pe celelalte popoare, cari deatîta vreme aşteptăm în zădar o dreaptă zi de izbăvire naţională e, că deovreme încoace a trebuit să vedem, cum tocmai cei puţini şi cei mai pricepuţi, cînd e vorba de binele nostru, sunt mai primejdioşi şi mai răi decît cei mulţi şi nepricepuţi.

Vă aduc drept pildă pe lunganul de Apponyi, pe fariseul şi vameşul care deapururi are pe buze „pacea" dintre popoare, libertatea şi frăţietatea!... Şi cînd colo, din mintea lui vicleană a ieşit legea aceea şcolară, care dintro suflare ne-a răpit cîteva sute de şcoli româneşti!

In oala cea mare din Bpesta căreia îi zicem „casa ţării" sau „dieta", de-o vreme încoace iarăş fierbe şi clocoteşte ceva.

Un fost ministru, Kristoffy, a aruncat în ea mai anii trecuţi un busuioc fermecat ce să chiamă votul de obşte.

De mirosul lui puternic „părinţii, patriei" sau ameţit întîi la cap, şi a început a juca halaripu în jurul oalei. In curînd însă şi-au venit în ori şi cel dintîi gînd a lor a fost, ca oare cum ar drege ca din busuiocul acesta să nu dee spre gustare şi naţionalităţilor, adecă Românilor, Sârbilor, Slovacilor şi celorlalte neamuri, că lor prea le-ar plăcea de el!...

Unii din cei cum e negrul Andrásy şi îngîmfatul Tisza ar fi mai bucuroşi să arunce întreaga oală cu buruiana mirositoare cu tot afară în curte, până nu ajunge şi la noi gustul ei!... Alţii, între cari amintim pe Iusth, sunt de părere că să poate afla cu oare-care viclenie, un mijloc, ca neamurile nemaghiare să se aleagă cu cît mai puţin din votul de obşte.

— Cine ne sileşte, zic ei, ca să facem porţiunile tot pe o formă? Nu ştiţi zicala veche: că „cine împarte, parte-şi face? Nu putem noi împărţi cercurile de alegere aşa, că în ţinuturile locuite de Români bunăoară, numai 20—30,000 de alegători să aleagă un deputat, pe cînd la oraşe, unde sunt numai Unguri, deja 2—3000 de alegători să aibă drept la un deputat?"

Vedeţi, fraţilor, că cei puţini puşi în fruntea ţării, nu

BCU Cluj / Central University Library Cluj

sunt aşa de nepricepuţi cum să arată.

Tot îi slujeşte mintea până acolo, ca să împărţească astfel dreptatea, încît deoparte noi Românii să nu mai putem zice că nu ne-au dat votul obştesc, dar' de altă parte nici în sfatul ţării să nu străbată prea mulţi deputaţi luptători pentru drepturile poporului român şi al celorlalte popoare nemaghiare!

Domnii cari de-o vreme încoace asudă sudori de sînge de groază ca nu cumva prin votul obştesc, egal şi secret, să crească prea tare coarnele naţionalităţilor, să asamănă mult cu cismarul acela care şi-a pus în gînd, că el nu va mai măsura piciorul nimănui înainte de-ai face o păreche de încălţăminte! Ii va face cisma aşa cum îl tae capul, cu pinteni şi cu cănaci. Dacă cuiva nu i-se potriveşte, n'are decît să-'şi strîngă piciorul, ori chiar să tae din el, până va încăpea în cismă.

Mă tem că aşa vor face şi cismarii nostri politici! Că de pe acum îi auzi văetîndu-să şi şopotindu-să, că oare acum ar putea potriví şi drege, ca noaua lege despre alegeri de-oparte să se poată numì „vot universal, (dat tuturora) dar' de altă parte să se ciuntească din sutele de mii de Români vrednici de-a fi alegători, atîtea zeci de mii, încît să încapă frumuşel în cisma lor, căreia îi zic: stăpînirea neamului unguresc peste ţară!

Noi din potrivă le zicem: Vrenicilor meşteri-strică! Nu mai umblaţi după şiretenii! Croiţi cisma ocărmuirei acestei ţări largă şi încăpătoare, ca să încapă nemijlocit ori mijlocit macar în ea toţi cei ce plătesc dare şi aduc jertfă de sînge pentru patrie!

Fiţi drepţi faţă de noi barem acum odată. Altfel să nu vă iee mirarea, dacă vă vom ţinea departe de sufletele noastre, dacă nu ne putem încălzì de aşezemintele ţării, în care nu ne simţim de-o potrivă îmbrăţişaţi şi apăraţi!

Dreptatea singură deschide calea spre înfrăţirea popoarelor din această patrie, pe cînd nedreptate samănă numai ură şi zavistie, samănă furtună. De ce să ne ferească Dzeu!

UNELE—ALTELE

Congregaţia dela Deva

ţinută în 27 şi 28 Oct. n. a fost foarte furtunoasă. S'a resimţit şi asupra congregaţiei urmările bancrotării „băncii fişpanului" (de care scriem la alt loc). S'a scos la iveală, că numai cu cîteva zile nainte de închiderea băncii, cînd dară ea era de mult prăbuşită, doar că nu-'şi arătase încă lumii mizerabila sa stare, — substitutul de vicişpan, Csulay, i-a mai trimis peste 30.000 cor. „depunere" din bani de-ai comitatului!... Casa cea goală a băncii, i-a înghiţit cu gură largă, ca un om ce-a flămînzit de-o săptămînă, şi apoi ca mâne, şi-a dat ortul — lui Borş... Şi vicişpanul n'avea imputernicire de a trimite aceşti bani la banca stăpînului seu! I'a trimis cu dela sine putere! Congregaţia a şi hotărît să-'l tragă în cercetare disciplinară şi să l facă răspunzător pentru faptul seu.

Printre altele dl Dr. Iustin Pop a făcut interpelare (întrebare) la vicişpan, că are el ştire despre purtarea inferiorului seu notarul renegat din Sîntindreş, care din prilegiul sfinţirii şcoalei româneşti, a tulburat pacea şi sfinţirea acelei zile prin purtarea înţepătoare, amestecîndu-se în petrecerea oamenilor pacinici şi făcînd arătare asupra lor că au cîntat, vezi dta, „Deşteaptă-te Române"?

Dl Dr. Pop a desvoltat atît de frumos, de întemeiat şi luminat întrebarea sa, — arătînd cîtă lipsă de cultură şi de gingăşie este din partea slujbaşilor nostri, a să sfătoşì aşa cum nevoieşul acela de notărăşel o face, încît, precum auzim, procurorul ar fi şi spus, că el nu va lua asupra sa să ridice acuză (vină) asupra celor 3 advocaţi români arătaţi de găgăuţul notar.

*

Zburători români întrecîndu-se la Bucureşti.

Am scris în numărul nostru 42 că după minunatul zbor dela Iaşi ai inginerului *Aurel Vlaicu*, M. Sa Regele, care l'a admirat pe iubitul nostru binţinţean pentru zborul seu uşor şi plăcut, — a cerut ca să fie înaintat de ministeriu spre a fi decorat (onorat cu o medalie de laudă). Aceasta s'a şi întîmplat: M. Sa Regele României a decorat pe dl *Aurel Vlaicu*, cu medalia *„Coroana României"*, în rangul de Cavaler! Să trăiască scumpul nostru compatriot! S'o poarte mulţi ani sănătos!

De atunci încoace dl Vlaicu a mai făcut încă multe frumoase zboruri la Bucureşti, despre care foile din Ţară vorbesc cu multă laudă.

Interesantă e însă mai ales următoarea ştire despre întrecerea între ei a zburătorilor români dela Bucureşti:

Să scrie anume, că Simbăta trecută dnul Aurel Vlaicu a făcut un zbor de pe cîmpul Cotroceni timp de 40 minute. Inălţimea atinsă a fost de aproape *o mie de metri!*

Au mai făcut apoi zboruri d-nii locotenent Zorileanu, care a atins înălţimea de 1400 metri, şi locotenent Capşa. Tot atunci a zburat dl locotenent Boiangiu, avînd ca împreună-călător pe d-nul sub locot. Popescu din geniu. Dar aceşti doi zburători au căzut dela o înălţime de 60 metri! Maşinalor s'a sfărîmat!

De asemenea s'a sfărîmat, cînd era să se dee jos, maşina cu care zburase d-nul maior Macri.

A lui Vlaicu merge foarte frumos, şi e tare sigură. Ceialalţi aveau altfel de maşini.

*

Adunarea dela D. St. Martin.

Strălucit a reuşit adunarea dela Dicio St. Martin pe care am vestit'o şi noi înainte. Au luat parte la ea ca la 4000 de Români! A deschis'o şi prezidat'o dl adv. Dr. Sim. Cătuţiu, şi au vorbit în ea dnii Dr. Mihali, Dr. Lucaciu, Dr. Vajda, V. Dămian, Dr. R. Boila, Aurente Pop, Dr. St C. Pop, Dr. Iuliu Maniu şi protpp G. Simu.

S'au arătat şi acì, ca şi în alte adunări, multele şi grelele dureri de care tînjeşte bietul popor român şi s'a cerut să i-să dee acele lucruri cari îi sunt de neapărată trebuinţă pentru o firească desvoltare.

Preşedintele partidului a înşirat cele mai de frunte din acele cereri, cari sunt:

să se recunoască poporul român ca *naţiune*, ce e de sine stătătoare şi alcătuitoare de stat;

să se lase bisericilor române deplina neatîrnare (autonomia);

să se recunoască dreptul limbei româneşti şi să fie respectată în deregătoriile ţării, la judecătorii, şi peste tot locul;

să se dee vot universal de alegere, şi să se pună capăt mişeliilor ce să fac azi la alegeri!

Frumos au vorbit apoi şi ceialalţi vorbitori, îndemnînd poporul: să înveţe carte, să muncească cu zor şi cu cinste, să sprigineasca tot ce e românesc şi pe conducătorii naţionali.

Mult a plăcut, că în şirul vorbitorilor a păşit şi un ţăran, *Aurentie Pop*, care în numele fraţilor săi ţărani, a arătat bucuria ce ei cu toţii o simt văzînd pe atîţa fruntaşi naţionali venind să stea de sfat cu întreg poporul. Le mulţumeşte pentru asta! A fost lăudat pentru cuvintele sale plăcute, de dl dep. Dr. St. C. Pop în vorbirea ce a ţinut'o după numitul frate ţăran.

Cele ce le-aţi auzit, dragi Români, la aceste adunări, — să nu le uitaţi până acasă, nici până mâne, nici toată viaţa, — ci ţinîndu le minte, să vă faceţi credeu din din ele şi toată viaţa după aceste poveţe să vi-o îndreptaţi!

*

La Chevereşul-mare

a avut loc o adunare de popor, nu mai puţin reuşită ca celelalte, de pe aiu rea! Adunarea a scos la iveală un rînd întreg de Romîni inimoşi din comitatul Timişului, gata la lupte naţionale vrednice!

Au vorbit numărosului popor, dnii Dr. Doboşan, Dr. Suciu, Vasile Goldiş, Dr. G. Adam, Dr. Mercea, Dr. Cosma şi ţăranul I. Vasiiu!, — care de care mai înălţător de inimi şi mai plini de simţire românească!

După adunare, voinicii Căluşeri au desfătat pe cei de faţă cu jocul lor voinicesc!

A fost o adunare plină de suflet românesc. Intărească-'l Dzeu acest suflet şi-'l înalţe în tot Banatul cel cu trecut mare!

*

Adunarea din Seini.

Şi în Sătmar s'a pus poporul în mişcare prin adunări politice.

Vinerea trecută (Sf. Paraschiva) s'a ţinut o astfel de adunare în *Seini* şi e a scos la iveală că şi în Sătmar poporul nostru bucuros să mişcă şi ea parte la luptele naţionale, dacă fruntaşii săi în chiamă!

Deşi vremea ploioasă a oprit pe multă lume să meargă la adunare, totuşi s'au adunat mulţime mare de fruntaşi ai întregului ţinut, au venit în număr frumos la adunare şi au ascultat vorbirile cuminţi ce li-s'au spus despre trebile neamului.

Au vorbit: de G. Pop de Băseşti, Dr. Teodor Mihali, George Şuta, şi părintele Alexiu Berinde a deschis şi a închis adunarea prin cuvinte alese.

*

Din Dietă.

Să ştie că din primăvară până iaca acum în toamna tîrzie, mai în iarnă, — dieta din Pesta n'a mai putut lucra nimic. Guvernul a venit cu planurile de lege militară. Kossuthiştii s'au sufulcat pe împotrivire şi acum de jumătate de an îşi bat joc de dietă, punîndu-i zilnic pedeca, ca să nu poată intra în desbaterea legii din vorbă. Una pentrucă prea aduce greu pe ţară, a doua pentrucă nu aduce limba maghiară în armată.

Nainte cu vre-o 2 săptămâni cei dela putere s'au pus pe încercare de a face pace cu kossuthiştii să lase legea să treacă prin desbaterea dietei. Acum au trecut şi cele 2 săptămîni ce-'şi dase pentru tîrgueli. Şi — n'au putut ajunge la înţelegere!

Acum guvernul lui Khuen e furios! De acì încolo ci-că nu va mai privì cu mânile în sîn la jocul de-a pedeca a koşutiştilor! Volnicíei lor, ci-că va răspunde şi el cu — putere!

Preşedintele dietei, Berzeviczy, e vorbă să se retragă şi să se pună în scaunul de preşedinte unul cu „mână tare". Să spune că pe Tisza vreau să-l pună acì, ca el să frece pe împotrivitorii koşutişti.

Ne putem aştepta la hărţueli şi părueli zdravene în casa ţării între „patrioţi". Vom da ştire despre ele.

Numai de s'ar plinì vorba românului: „De cap, de cap! că hainele-'s pe bani!"

Din mişeliile oraşelor mari.

— Jăfuiri. —

In oraşele mari locuesc o mulţime de oameni fără căpătîi, fără muncă, cari trăiesc aproape numai

BCU Cluj / Central University Library Cluj

din hoții, din înșălăciuni. Foamea îi duce atît de departe, încît de multe ori ziua în ameaza mare să arunce asupra oamenilor pacinici și luîndu le banii, să perd prin cel furnicar de oraș. — Noaptea e din cale-afară primejdios a umbla pe străzi mai lăturalnice, și chiar în mijlocul orașului, căci nu știi clipa, cînd te poate lovi pela spate un om rău, a cărui meserie e jaful.

Mai zilele trecute în Budapesta s'au întîmplat două jăfuiri de acestea, în aceeaș noapte, una în podului Francic Iosif, iar cealaltă mai în afară de oraș, în apropierea de hotar.

De pe dealul Gellert muncitorul Rasipovici s-a coborît în drum și cînd a fost aproape să ajungă, din un tufiș, au sărit înaintea lui doi inși și ia-u strigat să steie. Până cînd omul să se uite, că cine strigă după el, a simțit o puternică lovitură în cap și a căzut la pămînt. Făptuitorii i-au furat surtecul (rocul), vestea (peptarul) și 6 coroane ce biet le avea, și s'au sters. Cealaltă jăfuire din apropierea hotarului Budapesta s-a întîmplat ziua. Slujbașul unei firme mergea spre casă și avea la el peste 700 de coroane, pe cari le strînsese de pe la negustori, In drum i'au iesit doi inși și unul i-a cerut o chibrită să-și aprindă țigareta. Cînd i-a întins slujbașul țigareta lui, ortacul celalalt a sărit înapoia lui și l-a prins pela spate, băgîndu-i batista în gură și trîntindu-l la pămînt! I-au luat toți banii și-apoi au luat'o la fugă.

Bănci ungurești, bancrotate.

„Dévai hitelbank“-ul din Deva (mai nainte „Dévai Előlegezési Szövetkezet“) și-a ținut săptămîna trecută adunarea generală, pentru a da samă de starea în care a ajuns. Iacă ce-a ieșit la iveală: prin o chivernisire fără pereche de ușuratică din partea Directorului său Bors, această bancă și-a nimicit în timp de 23 ani toată averea, —adecă nu averea sa, ci a acționarilor și a celor ce și-au încredințat ei banii spre păstrare! Direcțiunea, purtată de nas de Directorul, în care avea o încredere oarbă, că așa frumos le știa vorbi și așa socoteli frumoase le știa face pe hîrtie, — s'a băgat în o groază de întreprinderi mari, ce treceau peste puterile băncii: în întreprindere de poduri pe la Pui și Romoșel (Hunyad-megyei Faipar), în magazine și pivniți pe la stații, în care să cuprindă beutură și roadă, cu care să facă negoț mare, și în altele, — încît și-a mîncat cu acestea toți banii ce-'i avea încredințați de acționarii și deponenții băncii. Că a avut slujitori mincinoși pe la întreprinderi, cari îi spuneau că la Pui în munte au tăiat mii de stîngini de lemne, și luau banii pe ei, și cînd colo era ici colo cîte un stîngin de sămînță, iar' miile erau în lună!

Directorul Bors, umbla tot în automobil să viziteze întreprinderile și lua tot 50 cor. diurn (plată de zi) afară de alte cheltueli e ar mai fi avut peste zi, și venea și raporta Direcțiunii că le a aflat în cea mai bună rînduială.

Așa apoi bancă a fost dată de mal, Și la adunarea din 23 Oct. unde s'au arătat, cu cărțile deschise, toate perderile, — s'a vădit, că *s'au perdut toți banii acționarilor* (adecă pe acțiile de cîte 200 cor. a acestei bănci, azi nu ți mai dă nimeni nici un filer turtit!) și peste averea asta a acționarilor, s'au mai perdut încă din banii depuși la bancă *un milion și șepte sute de mii de coroane*, — cu totul acuși două și jumătate milioane!

Și acum iacă partea mai jalnică a poveștii:

Această bancă era „banca fișpanului“, Fișpanul Mara era președintele Direcțiunii. Și fiind el acolo, a făcut ca din banii Comitatului să se depună spre păstrare aci cei mai mulți. Ba conducerea comitatului a silit și comunele cari au bani gata, să-și pună banii tot aci! La banca fișpanului!

Și acum vai de el comitat și vai de ele comune cari s'au grăbit a face placul „Măriei-Sale“! Din fiecare sută dată spre păstrare acestor Domni, — mai capătă napoi 45, mult 50, iar celalalți 50—55 la sută — s'au dus cu plutele și cu blăstămăția Domnilor! Multe comune românești — mai ales din jurul Orăștiei, unde să află comune mai bogate — perd zeci și sute de mii! Asemenea perd foarte mult oameni privați, cari cumpăraseră acții și-și pusese banii aci. Așa, de pildă, să spune că advocatul Horvath Camilo, — care după părinți ar fi Român, că doar unchiu-seu e și azi cantor de strană în biserica din comuna sa natală pe lîngă Turda, care tare a îndrăgit pe „domni“, încît nu să mai ține român nici un pic, — ci-că perde peste o sută de mii, că mai toți banii și-'i băgase în acții la Hitelbankul fișpănesc și ce mai avea, acolo îi depunea!.. Preotul Popovici din Leșnic, care tare ținea să fie în tarșașagul „domnilor“ și-'i măgulea din greu cu cumpărarea de acții și cu punerea banilor tot la ei, — perde peste 30.000 cor. Și alții.

Ba și cealaltă bancă ungurească din Deva, „Takarékpénztár-ul, sufere din greu. Ci-că și pe ea o băgase Borsul Hitelbankului în geșefturile sale minunate, cu vre-o 200.000 coroane, din cari puțini va mai vedea. A zguduit'o și pe ea căderea soației, încît, pentru a să asigura să nu să prăbușească și ea, a intrat în legături cu o bancă mai mare din Pesta, prefăcîndu se oarecum în filială a aceleia, ca în aceea să aibă razim pentru trecerea peste necaz.

Și după căderea Hitelbakului mai pot urma căderi. Anume întreprinderi cărora Borșul ei le a dat ființă și le a dat drumul în lume fără destulă merinde de viață, știe Dzeu până cînd vor duce-o încă și cînd îi vor urmal..

Aveti voi, Românii, încredere în băncuțele noastre românești, că la aceastea avem oameni de-ai nostri, cari să gîndesc ce fac și pân'acum de rușine nu ne-au dat, ci le-au dus pe toate spre înflorire și întărire. Creițărașii nostri încredințați-i spre păstrare acestor bănci cu temeiu sănătos și nu lacomiți la băncile fișpănești și solgăbirăești, că acolo nu știți ce vă așteaptă!

12 milioane bani de buzunar pe an!

Cel mai bogat om al Angliei, este principele de Westminster, care e stăpânul unei mare părți din orașul Londra s'a însurat acu s cîțiva ani. Căsătoria însă nu l-a împedecat să nu se îndrăgească la nebunie de o actriță (teatralistă), pentru care cheltuia grozav de mult. Nevasta tineră văzînd necredința bărbatului, să hotărîse să se despartă de bărbat, dar a intrevenit regele George și n'a lăsat o. A provocat totodată și pe principe să se îndrepte. Dar înzădar. Westminster cîteva săptămîni nici n'a mai dat pe-acasă. Nevasta acum temîndu-și viitorul copilului, a cerut dela judecătorie, ca să pună sub tutorat pe Principe, căci prea nebunește își cheltuie averea. Și dorința asta a tinerei neveste s'a împlinit: Principele de Vestminster din Anglia e pus sub tutorat și i-s'a lăsat anual suma mică de 12 milioane coroane bani de buzunar, ca să poată trăi.

CONVOCARE.

Despărțămîntul Alba-Iulia al Reuniunii înv. gr.-cat. din Archidieceza gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș, în senzul § lui 21 al statutelor, își va ținea adunarea generală de toamnă Joi în 16 Novembre n. a. c. în școala română gr.-cat. din Bărăbanț, la care să invită prin aceasta toți membrii fundatori, ordinari și ajutători, precum și toți doritorii înaintării învățămîntului nostru poporal. — Afară de formele obicinuite, să va ținea o prelegere practică din Geografie cu desp. III, de dl Ioan Tănase înv. în Bărăbanț, și o dizertație de dl Nicolae Dușa, înv. în Alba-Iulia, eventual și altele dizertații.

Jertfa jucului de cărți.

Jocul din urmă. Vineri sara și-a pus capăt zilelor în Cluj unul dintre cei mai de seamă negustori, Alexandru Aprily. După amiaz s'a pus la cărți cu alți doi negustori, la el acasă, și a jucat până după patru ciasuri. Atunci a ieșit afară, că sunase clopoțelul dela poartă și a pus pe masă, cărțile de joc, după ce perduse foarte mult! După cîteva clipe apoi s'a auzit o bubuitură puternică de revolver, care pusese capăt vieții comerciantului Aprily, un om nervos din cale-afară din care boală încercase zădarnic să scape.

Știri literare.

„Cosinzeana“ Nr. 2 a ieșit de sub tipar și s'a trimis abonaților sei deja în 31 Oct. și în 1 Nov. — E un număr ce să întrece cu numărul 1. în poezii frumoase, nuvele, piese vesele, felurimi și chipuri interesante, — dintre cari arătăm două și noi în „Foaia Interesantă“.

Cereți numeri de probă și o abonați. Pân' la anul nou **numai 1 cor.**

*

Cumpărați

„Calendarul Național“

pe 1912

calendarul scos de redacția foe lor noastre! E calendarul cariduce în casele Românilor chipurile cele mai înălțătoare de suflet: Cînd *Mihai Viteazul intră biruitor prin poarta celății dela Alba-Iulia*, după ce a cucerit *Ardealul*, ajungînd el Domn și peste acest colț de țară românesc! Apoi cînd, după asta, a mers de a cucerit *și Moldova*, ajungînd a fi, pe-o vreme: *Domn al tuturor Românilor!*

Și alte multe chipuri interesante și plăcute.

Apoi bogat material de cetit: povești, nuvele, poezii, glume și povețe bune.

Prețul numai 40 fileri.

Celor ce cumpără mai multe, li-să dau, ca și în anul trecut, mai ieftine, anume:

Celor ce iau pe bani gata dela 15 în sus (cînd li-să trimit în pachete pe postă) li-să socotește calendarul în *numai 11 cr.* (22 fil.) avînd însă a-'și plăti ei și posta la scoaterea pachetului.

— Cunoscuților (de pildă abonaților pe cari îi aflăm buni plătitori) li-să dau și pe așteptare, avînd a plăti prețul lor după vînzare. Aceia însă îl plătesc cu 13 cr. (26 fil.) exemplarul, și își plătesc și posta. Mai bine e: a trimite banii nainte.

— Fiecare să ceară numai atîtea, cîte știe că poate să și vîndă.

Cei ce cer mai puțin ca 12 exemplare, le plătesc cu cîte **14 cr.** (28 fil.), căci la aceștia noi plătim și posta (cîte 5 fileri de fiecare Calendar), fiindcă merg sub legătură deschisă, nu ca pachet de postă închis, și în forma asta posta nu primește pachetele neplătite.

*

Abonați

„Libertatea“

pe Octobre, Nov. și Decembre ca foi de probă!

Numai 1 cor.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Adunări poporale.

Adunarea dela Braşov.

Adunare însemnată, în care vorbitorii s'au întrecut unul pe altul în a vorbi lucruri cuminţi poporului.

Sîmbăta trecută a avut loc la Braşov o adunare populară politică de tot reuşită şi din multe puncte de vedere însemnată, arătînd că Românii din Ţara-Bârsei, deşi chemaţi la adunare pe zi de lucru, au ascultat în chip frumos glasul chemării şi au grăbit la adunarea naţională, dacă nu sate întregi, dar cei puţin prin trimişii lor din tot ţinutul.

Adunarea s'a ţinut în sala Hotelului Nr. 1 şi au luat parte ca la 1200—1400 persoane, între cari inteligenţa română din Braşov, şi din jur. A plăcut mult că printre cei veniţi la adunare, erau aproape toţi preoţii din ţinutul Braşovului, cu cîte 2—3 ori mai mulţi ţărani din satele lor, ca trimişii întregului popor.

Şi au mers oamenii bucuros la adunare, căci să vestise de cu vreme că la această adunare vine deputatul *Vas. Damian* şi deputatul *Dr. Alex. Vajda-Voevod,* pe care atîta lume ar dori să-'l vadă cît mai des şi să-'i asculte vorbirile înflăcărate, apoi dl *Dr. Iuliu Maniu* cel iubit de-o lume, şi dl *Vas. Goldiş.*

Cînd aceşti iubiţi bărbaţi ai neamului, au intrat în sală încungiuraţi de fruntaşii Braşoveni I. Lenger, I. Puşcariu, Dr. Vecerdea, Dr. Saftu, etc. — ei au fost primiţi cu mari semne de dragoste!

Cel dintîi a luat cuvîntul dl

Dr. Iuliu Maniu

vorbind despre starea politică peste tot. Dsa spune că politica poporului *român nu poate găsi spriginirea* de lipsă la cei hotărîtori peste trebile ţării, căci viaţa întreagă de obşte în ţară e molipsită, bolnavă, stricată, şi cînd cele 3 milioane de Români să află în cea mai tristă sclăvie politică.

Noi, poporul român, zice dsa, suntem ca acel muncitor care lucrînd într'o fabrică, petrece ziua întreagă în duhoarea fabricei, încît nici nu mai simte aerul înecăcios pe care îl soarbe clipă de clipă, — şi numai cel-ce venind de afară, dela aer curat, sănătos, intră şi el în fabrica plină de muncitori, simte grozava greutate a aerului şi ceteşte de pe feţele pămîntii ale oamenilor lipsa sănătăţii lor!

Aşa e şi bietul popor românesc din această ţară. Înecat de sute de ani aci în duhoarea nelegiuirilor ce-'i atacă puterea de viaţă, el nici nu mai simte în ce hal trăeşte. Numai noi care am mai ieşit la larg, la liber, prin ţări streine şi vedem cum trăesc acolo popoarele, întorcîndu-ne acasă ne izbeşte starea nenorocită a bietului nostru popor! El aproape nu mai simte această stare, dar ne îngrozim şi ne cutremurăm noi de starea lui şi venim să-'i chemăm la luptă pentru a ajunge la stări mai sănătoase! Arată pe ce cărări trebue să meargă lupta noastră pentru a ne scoate la lumină: Să ni-se lase putinţa de înălţare şi nu cum azi să purcede, că ni-să închid toate cărările spre aceasta. Azi întreagă puterea statului stă în slujba unui singur popor. Din budgetul de 1800 milioane, statul nu cheltue nimic şi pentru trebuinţele poporului nostru românesc; pentru noi nu să dă nimic! în slujbe Românii nu sunt primiţi, dacă ţin la Românismul lor. Limba ne e nesocotită prin cele cancelarii plătite de noi; noi cu a noastră limbă stăm cu pălăria în mână la uşă, pe cînd a altora să răsfaţă la masă!

Şi doar limba unui popor e haina sufletului lui! E mijlocul de desvălire a sufletului lui. Şi în statul nostru cu limba noastră, nu putem intra la judecătorii şi în cancelarii. *Şi cîtă pagubă are poporul din aceasta!* Bietul român cînd merge la judecată trebue să-'şi iee advocat, să-'l plătească scump, să plătească tălmacii, pentru-că limba lui nu e primită!

Şi aşa mai departe arată viu şi luminos în vorbire de o oră, nedreptăţile ce să fac neamului românesc în această patrie, şi că de ce dacă conducerea naţională e silită a chema poporul la luptă mare, prin care să ceară dela ocîrmuitori să ţină samă şi de trebuinţele acestui neam, *care e cel mai vechiu în această ţară,* şi, după cel unguresc, e şi cel mai număros aici!

Trebue să încredinţăm cercurile conducătoare ale Împărăţiei, că binele (interesele) poporului românesc e şi folosul Împărăţiei însăşi, care şi pe umerii acestui popor razimă ca pe un stîlp tare al său, — şi să le aducem celor chemaţi, la cunoştinţă, că de nu vor îndrepta lucrurile, apoi poporul acesta românesc nu mai poate da, cu aceeaşi inimă dragă, tot spriginul seu la susţinerea unei Împărăţii, în care să ofileşte un popor credincios şi bun ca al nostru! (Aşa e! Aplauze îndelungate!)

După Dr. Maniu ia cuvîntul dl

Dr. Alex. Vajda-Voevod

care voind să dee o tîlcuire a stărilor nefireşti şi nedrepte din această ţară, face o privire în trecutul ei, şi arată că regii maghiari de pe vremuri, ca să se ţină la putere, au fost siliţi să dee nemeşilor de pe lîngă ei mai mult decît li-să cădea, jertfindu-le aşazicînd pe de-a 'ntregul popoarele ţării lor. Această stare nefirească s'a răzbunat cumplit la Mahaci, unde ungurii şi au perdut pe totdeauna regele de un sînge cu ei şi ţara a căzut sub domnie străină, pentru-că nu să luptau cu toată inima popoarele ei pentru ea, nesimţindu se fericite şi mulţumite în ea! A trebuit să vină domni streini ca Maria-Terezia şi Iosif al II-lea cel bun, ca să înceapă a îndulci ceva şi în soarta popoarelor Ungariei!

Astăzi istoria să repetează! Astăzi stăm în faţa unei lupte între acelaşi fel de încălcare a popoarelor prin cei dela putere în ţară, încît trebue să vină iar dela Coroană cerere de îndreptare, macar în parte, a sorţii lor! Puternicii zilei (»oligarhii«, rămăşiţele nemeşeşti) nu voesc să dee drept larg poporului asupra sorţii ţării, şi Coroana trebue să vie şi să le ceară acest lucru! Acum Tisza şi soţii au de gînd să facă pe Maestatea Sa să le dee voe şi putinţă a falzifica legea de vot pe care a cerut'o: votul universal. Să nu iasă prea dreaptă şi cinstită, cum e în Austria!

Cu toate acestea zice dl Vajda, să nu desnădăjduim! Ci să privim cu fruntea ridicată în viitor! Căci trecutul ne umple de mîndrie şi viitorul de nădejde!

Că cunoaşteţi dv. traiul trandafirului gîngăşit în grădină şi al bradului lăsat în loc sălbatec pe coaste de munţi! Poporul maghiar e alintat şi gîngăşit de puterea zilei, ca trandafirul din poveste, dar poporul românesc e ca bradul cel falnic. El trăeşte şi neocrotit de nimănea, că i-a dat Dzeu fre tare şi biruitoare a *relelor şi furtunilor ce vin peste el!*

Vorbirea a plăcut foarte mult! Vorbitorul a fost coperit de strigăte: să trăiască! A luat apoi cuvînt dl

Dr. N. Vecerdea

vîrbeşte despre planurile militare ale guvernului, arătînd toate nedreptăţile şi greutăţile ce să fac popoarelor ţării, mai ales celor nemaghiare, prin nouele legi. Fiind acelea bine cunoscute deja cetitorilor noştri dela alte adunări, nu le mai înşirăm. Dl Vecerdea a încurajat poporul de faţă a privi totuşi cu încredere în viitor, deşi îl aşteaptă încă sarcini şi zile grele, — aducîndu-'i aminte de vorbele poetului, care a zis: că »Românu-'i în putere şi Românu 'n veci nu piere!« S'a ridicat apoi la cuvînt dl deputat

Vasile Damian

care zbiciuie cu vorbe aprinse părerile scrintite ce domnesc în această ţară în capetele celor dela putere, despre fiinţa statului la noi. Că şoviniştii maghiari spun că acest stat a fost alcătuit de un singur popor şi de aceea el trebue să ajungă a fi naţional, (adecă locuit de un singur popor, de cel care l'a alcătuit mi-tel). Dar' aci e scrinteala în judecata lor. Că acest stat nu l'a format nici odată un singur popor, ci totdeauna mai multe popoare şi aşa cadesă ca toate să aibă în el aceleaş libertăţi şi deptori. Vrem şi noi „frăţietate", dar' nu după receptul că:

„...ce-'i al meu, e al meu, şi al tău, e al meu..."

după care vreau să facă frăţietate şoviniştii politici maghiari, ci respectîndu-ne cu toţii ce e bun deosebit al unora şi altora!

Cere pe urmă dela Români încheiere într'o adevărată frăţietate căci avîndu o pe aceasta, lupta lor va fi, cu noroc, şi în această luptă, ducătoare spre fericirea tuturora, să aducem cu toţii şi jertfe personale, dacă ni-să cer, căci jertfele sfinţesc luptele şi apropie izbînda! (Multe aplauze!)

Ia apoi cuvîntul dl

Dr. V. Niţescu,

vorbind pe larg şi frumos despre votul universal, arătînd că în ţările în cari dietele stau pe temeiul legii de vot universal, legile au ajuns a face deja porţii mai drepte, între locuitorii ţării şi a'i apropia de mulţumire, de fericire, împărţindu-le toate între ei, şi învăţătura şi pămîntul şi fabricele şi meseriile, mai pe dreptate! Asamănă bunăoară stările din Belgia şi dela noi. La noi din fiecare sută de jugăre de pămînt al ţării, 31 sunt în mînile grofilor şi baronilor adecă tot al treilea jugăr al lor (două celorlalţi locuitori şi unu grofilor, şi tot aşa), deşi grofi şi baroni abia sunt de sămînţă pe lîngă marea de popor! Aşa apoi poporul n'are unde prinde putere, ci — o ia fuga din ţara asta atît de dată în arîndă grofilor fără de suflet! Să văd bine stările nefireşti dela noi de pildă din următorul lucru: La noi pe un chilometru pătrat de locuitori (socotind pămîntul întreg al ţăriil) să vin cam 60 locuitori. In Belgia să vin pe acelaşi kilometru 230 inşi. De ce? Petrucă acolo tot pămîntul e împărţit între micii proprietari şi ei să leagă de el, li-i drag de el, îl cultivă cu sîrguinţă şi-'s mai mulţumiţi, deşi în felul seu mai mulţi decît noi pe acelaşi petec de pămînt! Oare cum? Pentrucă pe lîngă proprietatea de pămînt, mai au şi *învăţătură frumoasă!* Statul le-o dă din toate puterile şi din toată inima, şi acolo oamenii ştiu scoate de 3 ori atîta folos de pe acelaş petec de pămînt ca la noi, deci şi pot trăi de 3 ori atîţa pe el ca la noi, — şi toţi sunt mulţumiţi.

Aşa-'i pe aiurea, prin Belgia, cea cu vot universal şi cu domnia poporului asupra sorţii ţării! Iacă de ce trebue să se lupte şi la noi poporul a ajunge să aibă mai mare putere şi înrîurire asupra conducerii ţării!

A mai vorbit dl

Vasile Goldiş

arătînd că la noi în Ungaria, politica de stat a hotărît moartea noastră naţională, stîrpirea noastră ca neam. In acest scop acea politică ne-a luat cele mai multe şcoli din mîni şi umblă să facă şi episcopie cu limba ungurească pentru acele comune româneşti, cari sunt mai printre ei şi le-ar putea cumva cîştiga pentru asta.

Sunt între noi unii oameni cari spun că ar trebui să cercăm şi noi cu o politică mai moderată, mai cu domolul, cum au făcut'o Sîrbii bunăoară. Dar ce-au ajuns Sîrbii cu acea politică? Aceea, că vetre întregi naţionale de-ale lor, s'na scufundat, s'au perdut, s'au maghiarizat! Aici voim să ajungem şi noi?

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Din potrivă, noi mergem prea încet, lucrăm prea mereu! Să luăm numai pilda lor. Dacă după 1848, cînd au fost striviți, pe urma revoluției lor, Ungurii s'ar fi dat jos plecat și n'ar fi fost așa aprinși în lupta contra amestecului străin în trebile lor, — ce credeți că ar fi ajuns? Acolo unde-'s azi? Nimic s'ar fi ales de ei! Politica capului plecat e ducătoare la pierdere de sine!

Incurajează poporul la luptă pentru viața sa națională, care trebue să izbutească, căci e adevărat cuvîntul: „apa trece, petrile rămîn!“

Dr. V. Saftu.

Protopopul Brașovului a luat cuvîntul de încheere, arătînd pogorîrea strălucită a poporului român, și arătîndu-și încrederea în viitorul lui. Incheie cu o rugăciune:

»Tu, Doamne Dumnezeul drepților și al dreptății, trimite Duhul tău cel sfînt asupra noastră a tuturora, că să învățăm:

Să ne iubim și să ne îmbrățișem ca frații unii pe alții;

Să fim noi toți, cei aproape patru milioane de Români din această țară, un gînd, o simțire și o voință;

Să învățăm, să ne luptăm fără frică, cu neînfrîntă bărbăție și cu neîntrecută energie, pân' atunci, mînă cînd ni-se vor da dreptățile, cari după drept și dreptate ni-se cuvin!

Fă, Doamne, ca ziua învierii, pastre noastre naționale să sosească cu un ceas mai curînd!« Amin!

Adunarea apoi s'a resfirat între aclamări: să trăiască! la adresa întaișilor neamului, cari au grăit așa de cuminte poporului adunat!

Războiul italo-turc...

In timpul din urmă sorții războiului au fost în felul său neașteptat de norocoși pentru Turci: au adunat pîlcuri mari din cele puțini ascunse ale țării lor, i-au lăsat toate văile și dealurile, și au adunat ci-că peste 30,000 spre orașul Tripolis și au început a ataca pe Italieni, și aceștia a să apăra cum-cum! Și totuși au perdut mai multe lupte și cîteva din întăriturile pe cari le cuprinseseră înainte! Lumea începe să clatine din cap de pasul pripit al Italiei.

Căci biruințele acestea din urmă au urmat vadit nou curaj în poporul turcesc și încercările noui de împăciuiri popoarele încăierate, nu se pot aduce pace. Turcii acum par-reau să audă nici de îngăduințe economice, pe cari erau gata să le dea Italienilor la izbucnirea războiului, ci țiu una și bună, că: afară din Tripolitania Italienii! Ei, Turcii, ci-că ar putea ținea războiul și 10 ani, așa cum merge acum, iar Italienii, ori-cît ar căta s'ascundă vestea, că au suferit înfrîngeri, sunt totuși nevoiți să recunoască, că în luptele din urmă au perdut mii de oameni și că de o camdată din Tripolitania ei stăpînesc de fapt numai atît, cît poate răzbate glonțul de tun dela orașul Tripolis în laturi! Ba nici atît.

— Despre răscoala Arabilor din Tripolis, să dau vești mai lămurite și anume să spune că Italienii s'au purtat foarte neîndurat cu ei. Au legat laolaltă bătrîni, femei și copii și în pieile goale i-au purtat prin piață și pe străzi de-ale orașului. Mai apoi au început a-'i biciui pe sărmanii oameni și a-'i arunca în pivnițe adînci, din cari glasurile lor plîngătoare înfiorau pe trecătorii de pe străzi. Italienii ci-că ar fi făcut cruzimile acestea, pentrucă Arabii au lovit pe la spate 3 compănii italiene și i-au ucis aproape pe toți soldații din ele!

— In lupta din Lunia trecută armata italiană a suferit perderi grele, ci-că au rămas morți pe cîmpul de luptă 565 italieni. Turcii au perdut și ei mult, dar nu cît Italienii.

— In joia trecută s'a dat o nouă luptă în apropierea localităților Gergaris și Soca, care a ținut de dimineața de pe la 4 ciasuri până noaptea la 11. Arabii pentru întîia oară au intrat în luptă fără cai și, rupînd șirul de bătaie al Italienilor, au mers spre orașul Tripolis, iar gloanțele lor au ajuns chiar și în oraș. Perderile de amîndouă părțile au fost foarte mari.

— In Constantinopol soseso fel și fel de vești de pe cîmpul de luptă și foile turcești bucinau, că armata lor ar fi cucerit iară chiar Tripolisul. Dar asta a fost numai o veste mărită de ei.

— Italia pregătește trimiterea unui corp nou de armată în Tripolitania, — dela a cărui pășire așteaptă înfrîngerea Turcilor

Mai nou!

Mare biruință turcească. — Italienii bătuți în Tripolis. — 5000 morți, 7000 răniți.

Stirile din 31 October spun, că Tarigradul e nebun de bucurie! Că veste de mare biruință li-a venit din Tripolis.

Să scrie că o luptă uriașă s'a dat mai nou între Turci și Italieni, chiar la Tripolis, unde e grosul și puterea Italienilor. Turcii, ajutați de mari trupe de Arabi, au pornit atac asupra tuturor punctelor cetății, și Italienii, deși s'au ținut tare, nu au putut respinge atacurile sălbatece și desnădăjduite a păgînilor. Italienii au fost bătuți pe toată linia! Din două întărituri a fost siliți să se retragă și acelea au căzut în mînile Turcilor, și cu ele de-odată mai multe tunuri și mașini de pușcat și multă muniție (gloanțe) și hrane!

Ci-că vre-o *5000* de Italieni și-ar fi perdut viața pe cîmpul de luptă, iar alte vre-o 7000 răniți.

Italienii s'au retras în lăuntrul orașului și aci și-au săpat șanțuri de apărare, ca din acelea să respingă noul atac al păgînilor ce-'i tot strîmtorează.

Comandantul armatelor turcești a telegrafat la Tarigrad (Constantinopol) că are nădejde să cuprindă de tot Tripolisul!

Turcii au pus pe cetățuiele cucerite, (în afară de oraș, ca puncte întărite de apărare), de nou steagul turcesc.

Unele știri spun chiar, că lupta s'a urmat și Turcii au cuprins orașul Tripolis, — ba că însuși comandantul armatelor italiene, generalul Caneva, *a fost prins* de Turci!

Pe primarul orașului Tripolis, Hassuna, care cînd orașul a căzut la Italieni, s'a închinat dușmanului, dîndu-se pe partea lor, — Turcii, recucerind orașul, *l'au omorît numai decît*, ca pe un vînzător de neam!

Așa să scrie din Tarigrad, unde lumea o nebună de bucurie!

Din parte italiană însă nu să mărăsc aceste știri, ci ei spun că totul ar fi o scornitură umflată, ca manevră a speculanților dela bursă.

Dar cei din Constantinopol spun că e sigur că așa s'au petrecut lucrurile.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

NOUTĂȚI

Concert la Orăștie. Vestim cu deosebită bucurie, că Sîmbătă în săptămîna viitoare în (11 Nov. n.) să va ținea *Concertul* pregătit de zeloasa „Reuniune română de cîntări“ din Orăștie, de sub digența dlui înv. I. Branga. Va fi un Concert mare, frumos, de care ne bucurăm de pe acum, fiindcă demult nu am avut un Concert la Orăștie. Concertul va avea loc în sala cea mare a hotelului Central, Inceputul la 8 oare seara.

Venitul curat încurge la Fondul Reuniunei.

Prețul locurilor: Loge 12 cor. Fotel 3 cor. Loc I 2 cor., loc II 1·40 cor., loc de stat 1 cor. Galerie 60 fileri.

Bilete să află de vînzare în librăria dlui S. Bornemisa și seara la cassa.

Damele sunt rugate a să prezenta la petrecere în costume românești!

După Concert petrecere cu joc. Țăranilor li-să pune la îndemînă prînzitorul cel mare al hotelului.

*

Gazul dela Șărmașul mic, descoperit mai astă-primăvară, a izbucnit din nou din pămînt Sîmbăta trecută noaptea, rupîndu-și un nou drum, ca să poată răzbate la larg. Atunci, cum în pripă statul nu știa cum să-l folosească, astupase cu chiu, cu vai, gura prin care țîșnea el din pămînt, cheltuind cu asta o sută de mii, dar apoi nime nu s'a mai gîndit, că la ce să-l folosească. Acuma să vede, că s'a strîns atît de mult sub straturile de pămînt, încît a trebuit să izbunească undeva de nou ca să iasă afară. De data asta a izbucnit în alte locuri, mai departe, prin zeci de guri, și s'au întîmplat și nenorociri în jurul lui! Au căzut jertfă un jitar cu întreaga sa familie.

Căci, cînd gazul a izbucnit, soția jitarului s'a pomenit din somn în urma puternicei bubuituri făcute de gaz, și speriată, a aprins o lumină să vadă ce e? Gazul, care să răspîndise cu iuțeala fulgerului, și așa și în casa jitarului, *a luat foc* și s'a aprins casa toată, arzînd înlăuntru, cei cari să treziseră buimăciți din somn! N'au murit însă.

Focul apoi s'a lățit repede și peste cîteva cîteva clipe în larg de cîteva jugăre, era numai o flacără! Cei cari au văzut noaptea lumina cea mare, au crezut, că e vre-o minune cerească, dar numai decît s'a aflat, că arde gazul dela Șărmașu mic! Focul s'a lățit acum peste vre-o 30 de jugăre de pămînt și arde și acum! E o rară vedere marea aceasta de flacări! Cînd a izbucnit gazul, în satul vecin s'a simțit un puternic cutremur de pămînt, în urma căruia drumul de fer sa năruit, așa că umblarea trenurilor a fost nevoie să se întrerupă între Tîrgul-Murășului și Cucierdea.

E o minune ce să vede la Șărmaș, *cum în țară la noi nu s'a mai văzut.*

*

Corul bisericesc din Budapesta, s'a constituit mai nou cu membri din sînul tinerimei universitare și numără deja peste 60 membri. Privind acest semn înbucurător, direcțiunea corului a hotărît, ca să pașească naintea marelui public și să-i arate destoinicia acelui cor. Cel dintîi prilegiu cu care corul va da dovadă destoiniciei sale, va fi în *25 Noembre st. n.* cînd aranjază un *Concert* împreunat cu o serată etnografică, la care e poftit cu onoare întreg publicul ales, atît din capitală cît și din provincă.

Venitul curat să va da de o parte pentru sporirea fondului corului, altă parte fondului ziariștilor români.

Ca să poată întrupa scopul seu, conducerea corului roagă onoratul public românesc, să i dele spriginul prețios, atît material, cît și moral. S'a constuit un comitet de aranjare din 80 membri, care lucrează la întocmirea programei. Și până la publicarea programului, cu deslușiri servește cu toată plăcerea președintele corului Dr. Liviu Lința, adv. Budapesta VIII. Hunyadi út 15.

Pentru cei ce din provincă ar merge pe ziua producțiunii la Pesta, comitetul arangeator a înființat o

comisiune de primire și călăuzire.

Onoratul public e rugat să se prezinte la seară — atît damele cît și domnii — pe cît să poate în costum național, ca și cu aceasta să mărească strălucirea și caracterul național al întregei petreceri.

*

PROGRAMUL

Concertului dela Orăștie din 11 Nov. n.

Primind și programul Concertului pe care îl va da „Reuniunea rom. de cîntări din Orăștie" în 11 Nov. n. îl dăm în cele următoare:

1. *„Imn religios"*, cor micst de A. Bena;

2. a) *„Măestri și plugari"*, cor micst cu acompaniare de orchestră militară de H. Kirchner;

b) *„Coasa"*, cor micst de I. Vidu;

3. a) *„Vino badeo iar acasă"*, doină de T. Bredicean;

b) *„Firicel de iarbă neagră"*, romanță de C. I. Gabrielescu, solo pentru voce de sopran cu acomp. de pian.

4. a) *„Nu-i dreptate nu-i"*, cor micst de G. Dima;

b) *„Luminița"*, cor micst de A. Bena.

*

5. *„Onvertură națională"*. de A. Bena, executată de orchetsra militară.

6. a) *„Serenadă"*.

b) *„Pentru mândra mea Ileană"*, coruri mixte de A. Bena.

7. a) *„Solomoane căpitane"*, doină de H. Kirchner.

b) *„Prințul Eugen viteazul"*, baladă de C. Loewe, solo de bariton cu acomp. de pian;

8. *„Hora"*, cor mixt cu acompaniare de orchestră, de G. Dima.

— DANS —

*

O haită de lupi turbați au dat mai zilele trecute năvală în orașul Pjalovo din Siberia (partea ghețoasă a Rusiei). Au năvălit mai întîi asupra țăranilor, cari erau împrăștiați pe cîmp la lucru. Pe mai mulți dintre ei i-a spintecat haita de lupi, așa că numai puțini au putut scăpa cu fuga, luînd-o la fugă spre sat, unde de groază s'au încuiat prin case, căci haita îi urmărise până acasă. Intreg satul răsuna ziua și noaptea de urletele lupilor, cari nu mai voiau să se depărteze. Puști nu prea aveau oamenii, așa că nu puteau să-i alunge cu focuri. La pușcăturile unui țăran însă, care descărca dintr'un pod mereu gloanțe asupra lupilor, a sosit ajutorul pe neașteptate. Pușcăturile atrăseăser luarea aminte unui grup de soldați, cari au reușit să nimicească întreaga haită.

*

— Dr. Sigismund Purjész, vestitul profesor dela universitatea din Cluj, scrie: »Totdeauna aplic bucuros» apa amară naturală *Francisc Iosif*, căci efectul ei de mînat, vine fără nici o neplăcere«.

(208) 16—30.

*

500 coroane premiu primește acela, care-'mi va face cu putință (prin dovezi) ca pe cale oficioasă să pot pedepsi pe acela, cari imitează picăturile lui »Brady« recunoscute de excelente pentru durerile de stomac până acum 30 ani numite picături de mariazell. Picăturile lui »Brady« sunt pachetate în cît (carton) roza, pe care în afară să poate vedea marca de scutire chipul Vergurei Maria și iscălitura proprietarului »C. Brady«. (357) 1—1

*

Mare răscoală în China. In uriașa împărăție a Chinezilor a izbucnit răscoală împotriva atotputernicului Impărat chinez. Răsculaților li-a reușit să cîștige pe partea lor chiar o însămnată parte a armatei și au pus mâna pe arsenalul (magazinul de arme) din Hancan, unde li-se pregătesc acum zilnic 25 mii patroane. Au apoi în puterea lor și vre o 140 tunuri și telefonul din țară în parte. E o perdere de cap grozavă în țară.

Caut un scriitor

cu praxă în afacierile advocațiale. Condițiuni favorabile.

Postul să poate ocupa numai decît, cel mai tîrziu în 15 l. c.

Dr. Ioan Maior,
advocat
Ilia-Marosillye.

ALTOI DE VIIE AMERICANĂ

splendid dezvoltate, cu rădăcini, soiurile cele mai distinse, atît pentru struguri de masă (admirabil articlu de vînzare!), cît și soiuri de vin: rizling, mușcatel, etc. **să găsesc de vînzare în pepiniera de viițe de viie nobilă dela**

DOMENIUL ROMÂNESC
din BOBÂLNA

lîngă Orăștie, proprietatea dlui Dr. AUREL VLAD.

Pentru toamna de față și pentru primăvară, are la îndemână *jumătate de milion altoi*, tot soiuri alese!

Deși peronospora a potopit și în anul de față pe alocurea școli întregi de altoi, la Bobîlna, fiind foarte bine îngrijite, nu le-a făcut nici o stricăciune. Altoile sunt foarte frumoase și pline de viață!

La cerere, se trimite **Catalogul** cu prețuri și indrumări practice!

Adresați-vă cu încredere deplină la:
„DOMENIUL DIN BOBÂLNA"
a dlui Dr. A. Vlad: Bábolna, p. Szászváros.

NB. *Pentru vierii din Ardeal e îndeosebi cel mai potrivit isvor de cumpărat viițe de viie, fiind viițele din pepinierele dela Bobâlna, crescute și deprinse cu clima deluroasă ardelenească. La șes, firește, le e cu atît mai ușor.* (357) 1—26

„Economul"

Inst. de credit și econ. soc. pe acțiuni.

Centrală în Cluj (casa proprie.) Strada Vesselényi-Miklos 26.

Filiale în *Gherla, Ludoșul de Mureș și Aiud.*

Intemeiat la anul 1886.

Are Capital social în	4000 acțiuni K	400.000
» Fonduri de rezervă	»	300.000
» Fonduri culturale de binefacere . .	»	15.000
» Depuneri spre fructificare peste .	»	2,300.000

Primește depuneri spre fructificare dela privați cu 5% până la 5½% după sume și stabilitate; iar' dela corporațiuni în condițiuni excepțional favorabile.

Escontează cambii cu cel puțin două subscrieri.

Dă împrumuturi pe cambii cu acoperire hipotecară cu 7% și 80%. Acordă împrumuturi hipotecare cu amortizare pe 10, 20 și 30 ani cu 70%.

Acordă împrumuturi de Cont curent cu acoperire de hîrtii de valoare notate la bursă cu 6% și 7%.

»Economul« ajută, ca să se înființeze în comune bănci sătești: de acelea s'au făcut la Gilău, Feneș, Sălciua, Berind, Măcicașul Ung., Gădălin, Ugruț, Ciachi-Gârbău, Feiurd și Cuzăplac.

»Economul« mijlocește cele mai eftine asigurări pe viață și contra focului.

Instituții principale de binefacere:

1. Masa studenților academici «Dr. Aurel Mureșanu«.

2. Ambulanța »Ioan Petran«, pentru clienții țărani lipsiți.

3. Serviciul de informații de drept pentru țărani. (342) 1—1

Nr. 546/1911
Prim. com.

Publicațiune.

Comuna Cărpiniș, din cercul pretorial al Mercurei își dă în arindă crișma comunală prin licitație publică, care să va ținea Duminecă în 19 Novembre st. n. a. c. la 2 ore p. m. cu prețul strigării 1260 cor. dela care e a să depune 10% cu vadiu în bani gate sau hîrtii de valoare acceptabile.

Arenda să începe cu 1 Ianuarie 1912 durează 3 ani. Localul constă din 2 odăi de circiumă, 2 odăi de locuit, pivniță și edificii laterale. Informațiuni mai amănunte să dau in cancelaria notarială în orele oficioase.

Cărpiniș, la 28 Octobre 1911

(351 1—2) Primăria comunală.

Cornel Muntean, vnotar. *Dum. Crăciun*, primar.

Mulțumită.

Tuturor stimaților domni și doamne, cari în persoană ori prin scrisori au încercat a ne alina durerea noastră mare cu prilegiul trist al trecerei la cele de veci a mult iubitei noastre fiice respective soție și mamă, le exprim mulțămită, mulțămesc dlor preoți, cari au luat parte active la serviciu, medicului, care în decursul morbului ei zi și noapte a osteni cu trupul mort al iubitei mele soții să 'l ducă la locul de odihnă.

In numele familiei:

(435) 1—1. *Pavel Lazaru.*

Două calfe și un învățăcel.

In atelierul de pantofărie al subscrisului să primesc numai decît două calfe pentru lucru mestecat și un învățăcel.

Ioan Vărmăgean
(331) 3—3 măestru-pantofer Orăștie.

Prăvălie de închiriat în Brad.

In Brad piața principală, e de închiriat 1 prăvălie cu magazin, cămară și pivniță. In curte 1 grajd și o cugnă. Curte. Locuință în etagiu. Informații la:

(341) 1—3 **Vasile Boneu**, profesor.

Atragem atențiunea

celor-ce tușesc, sunt răgușiți, n'au apetit, sunt slabi de corp, asudă noaptea, să simt slabi sau o văd la alt membru al familiei

să nu-și ruine stomacul, cu diferitele medicamente secrete și stricăcioase, ci să comande momentan

Sirupul de **MIERE DE TEIU**
alui Örkény

oprind prin el estinderea răului.

Sirupul de miere de teiu alui Örkény întrece toate medicamentele de acest soiu, domolește tusa, discompune bine flegma, îndreaptă apetitul, potolește sudoarea de noapte. La expoziția engleză a fost premiat cu medalia de aur. O sticlă de probă 3 cor., o sticlă mare 5 cor. și 3 sticle mari, franco, 15 cor.

Să pot procura cu ramburză de la unicul producător:

Farmacia HUGÓ ÖRKÉNY,
Budapest, Str. Thököly 28 Dep. 110

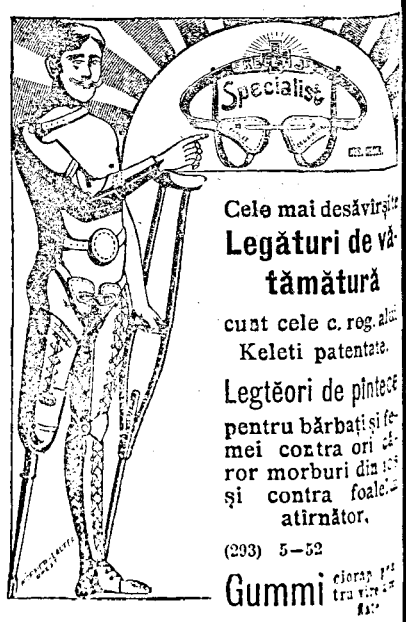

Cele mai desăvîrș.
Legături de vătămătură
cunt cele c. reg. al.
Keleti patentate.
Legtĕori de pinteci
pentru bărbați și femei contra ori. ror morburi din și și contra foale. atîrnător.
(293) 5—52
Gummi

Picioare și mîni măestrite pe cele puntați (tălați).

Îndreptătoare de trup pentru și spric.

Corsete artificiale și spriginitoare.

Tînătoare oblu pentru cei cresc. precum și orice lipsă la

îngrijirea de bolnavi, precum cele mai mo. derne principii cu prețuri favorabile de fabrică

I. Keleti, fabrică c. reg. pat. ptr. legături de vătămătură și îndreptoare de trup

Budapesta, IV. Koronaherez. u 17.

— Trimit catalog cu 3000 figuri, gratis! —

Fondată în 1878. Telefon 13-

„POPORUL“

institut de credit și economii, societate pe acții în Lugoș.

Convocare.

P. T.

Fiind terminul de sămnare la a III-a emisiune de acții pirat, domnii acționari ai institutului de credit și econo- »POPORUL« societate pe acții în Lugoș, pe baza §§. 6, 21, 30 și 34 din statutele institutului să învită la

adunarea generală extraordinară,

are să va ținea în 17 November 1911 st. n. la 3 ore p. m. localul institutului.

ORDINEA DE ZI:

1. Designarea unui notar și alor 3 verificatori pentru rotocolul adunării generale.
2. Ratificarea definitivă a înmulțirei capitatului.
3. Modificarea de lipsă a statutelor în urma înmulțirei apitalului social și
4. Eventuale propuneri.

Lugoș, 20 Octobre 1911. **DIRECȚIUNEA.**

N. B. Domnii acționari, cari doresc a lua parte le această adunare enerală extraordinară sunt conform § lui 24 din statute rugați să-și pună acțiile sau titlele provizorii până în 15 Martie 1911 la cassa stitutului. (343) 1—1

Nr. 108—911.

Anunț de licitațiune.

In 13/26 Noemvrie a. c., la oarele d. amiazi, să va da prin licitațiune inuendă în întreprindere adaptarea bisericii gr.-or. rom. din *Spring*, ctul Mercurei, comit. Albei-inf.

Prețul de strigare 10.000 cor.

După această sumă are a să de- e vadiul de 10% în bani gată în hîrtii de valoare.

Licitațiunea să va ținea în edi- ul școalei.

Comuna bisericească dă cărămida și nămolul.

Planul și preliminariul aprobate P. V. Consistor Archidiecesan, Nr. 14484/911, precum și con- iunile de licitare să pot vedea la ciul parochial, de unde cei inte- ați pot lua și alte informațiuni privire la unele abateri dela plan preliminar.

Comitetul parochial își rezervă eptul de a da în întreprindere a- ptarea bis. aceluia dintre minus renți, în care va avea mai multă redere. Licitanții n'au drept de-a etinde diurne și spese de călătorie.

Din ședința comitetului parochial tă la 25 Sept. v. 911.

Ioan Crăciun m. p.,
paroch, preș. comit. par.

Nr. 756/911.

Văzut: *Avr. S. Păcurariu,*
protopp

(7) 2—3

Vin.

Am circa *40 buți de vin*, mai original ardelenesc, și nd, dela 60 litri în sus, cu cruceri (52fileri) litrul.

HANS STEPHANI,
Hotel „Transsylvania“
Orăștie.

16—45

A apărut:

Advocatul poporal.

Indreptar pentru poporul român
de
Dr. Dionisie Moldovanl adv.
în Sibiiu.

Ediția a doua. 384 pagini 8°.

Prețul broș. Cor. 2.50, legat în pânză Cor. 3.50 plus 20 fil. porto.

De vînzare la toate librăriile din țară precum și la

editura **W. Krafft**
în Sibiiu.

(308) 7—10

Te sagetează?

(340) **(Ai dureri?)** 2—28

I. Fluidul Elza alui Feller

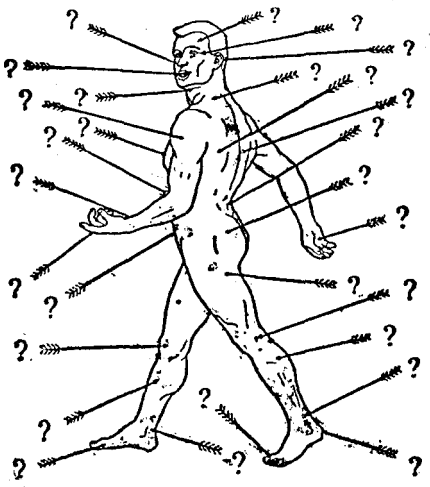

e, după experiențele noastre, liniștitor de dureri, vindecător, încetează durerile repede și sigur, vinnecă: reumă (spurc), slăbic de nervi, junghiuri în coaste, influența, dureri de cap, de dinți, de spate, amo-r țeală, durere de ochi, migrenă și multe nepomenite acl! Fluidul Elsa a lui Feller e folosit cu efect fără pareche la răgușală, catar, dureri de pept și gît și morburi din curent ori răceală, adevărat e numai dacă pe sticlă este numele *„Feller“*, 12 sticle mici sau 6 mari ori 2 speciale, K 5 franco.

II. Vestim apoi, că lumea folosește cu efect distins și sigur Pilulele-Rebarbara de mânat alui Feller, contra durerilor de stomac, zgîrciuri, lipsă de poftă, arsuri de fiere, greață, amețeală, rigăeli, haemoroide și alte conturbări de mistuire. 6 cutii franco cu 4 coroane. — Să ne ferim însă de imitațiuni și să adresăm acurat așa.

Eugen V. Feller, apotecar.
Stubica, Centrala 119 (com.t. Zagrab).

Anunț de licitațiune.

Biserica gr. ort. din comuna Vinerea vinde prin licitațiune publică 594 fire de lemn de gorun (stejar) dela 20—60 centimetre de groase. Cele mai multe au grosimea de 30—50 centimetri.

Licitațiunea să ține la 19 Novembre 1911 st. n. în edificiul școalei gr.-ort. din loc.

Reflectanții au a depune 10% dela suma esclamării de 6000 coroane.

Cumpărătorul trebue să respundă prețul pădurei cumpărate în restimp de 2 săptămâni dela ziua licitațiunei.

Pădurea să află în depărtare de circa 3 kilometri de gara drumului ferat.

Vinerea în 30 Oct. 1911.

(344) 1—1 *Comitetul parochial.*

Prăvălie nouă!

In strada Drumul-țării din Orăștie, față cu școala română, mi-am deschis subscrisul, o

prăvălie mixtă

nou provăzută cu tot felul de mărfuri de băcănie și altele. Trafică, sare și beuturi cu păharul.

Rog pentru număroasă cercetare

3—3 (336) **C. Munteanu.**

Pentru tăbăcari

(argăsitori, timari) să oferă un bun prilej să se aprovizioneze cu

SCUMPIE
(ungurește: szemercze)

prima calitate adusă direct din *Bulgaria*.

Prețul la cumpărări cu sacul 26 fileri, chilogramul, franco gara Hunedoara. A să adresa de-a dreptul la

Banca Agricola
Hunedoara-Vajdahunyad.

Croitorie de costume
săliștenești.

Subscrisul aduc la cunoștința onor. public din Orăștie și jur, că în

atelierul meu de costume săliștenești

să pregătec *costume pentru femei și bărbați* cu prețurile cele mai ieftine ce să pot.

Port curat săliștenesc, necorcit, stofă trainică, lucru solid.

Tot aici să primesc și 2—3 fete ca învățăcei.

Iacob Herța,
croitor de costume săliștenești
Orăștie. Drumul țării Nr. 16,
(338) 3—3 (casele dnei Orbonaș).

Liber de bacterii.
Apă minerală naturală.

MUSCHONG-BUZIAS
BUZIÁSI PHÖNIX

Improspetează și Vindecă!

La morburi de rinichi, de beșică, la cataruri învechite de bazen al beșicei, la piatră în beșică, la catarurile organelor de respirat și la organelor selectante, — s'a dovedit cu efect distins!

Recomandată de medici.

Depozit principal la: **Des. Weisz**
(300) 6— **în Orăștie.**

Unu ori doi practicanți

inteligenți, din familie bună, să primesc, pe lîngă condiții favorabile, în prăvălia de fe- rărie alui (353) 2—2

Stan Steflea,
comerc., Selište (Szeliste, Szeben m.)

Preluare de apotecă.

Aduc la cunoștința onoratului public, că **am preluat farmacia**

pe care o avea dl Iancu Petrovici în comuna mare Șăitini (lîngă Arad) și o conduc mai departe eu.

Nicoliță Manta,
(349) 2—2 farmacist, Șăltini.

Calfă de manufactură,

aflător azi în un oraș din Ungaria, — ar dorì să găsească aplicare în o prăvălie de manufactură românească. Adresa o dă administrația foii.

(350) 2—2

VINURI

vechi și noi — de vîndut!

Adresați-Vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria, (Világos), PETRU BENEA, căci Vă trimite numai *vinuri bune, curate* și pe lîngă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi: Vin alb 68 fil., Rizling 70 fil., Roșu 92 fileri.

Vinuri din anul 1910:

Rizling 58 fil., Rizling și Ruge amestecat 54 fil., Siller 56 fil. Carbenet 100 fileri.

Vin nou din 1911 — 48 fileri.

Rachie de trevere (comină) K 1·60
Rachie de comină, specialit. „ 2·—
Rachie de drojdii 2 cor. 20 fileri.

Prețurile sunt semnate după litru, în fileri. Vinurile și rachia să expedează sub îngrijirea proprie, dela 50 litri în sus, cu rambursă. *Vase împrumutez pe timp de 2 luni.* Pentru calitatea vinului garantez.

PETRU BENEA,
proprietar de vii.
(257) **Világos, (Arad m.)** 12—25

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Fîn

să află de vînzare în o comună din apropierea Orăştiei, vre-o 12 cară. Fîn bun, de grădină. (335) 2—2

Adresa o dă administraţia foii.

Invăţăcel de prăvălie.

In prăvălia de ferărie şi băcănie a subscrisului să primeşte imediat un băiat, din casă bună dela 14—15 ani, cari să priceapă bine şi limba maghiară, pe lîngă condiţi favorabile

(332) 3—3 **Aurel Truca**
comerciant, în Geoagiul-de-jos.
u. p. Algyógy Hunyad m.)

Fîn

de munte, cam unamie măji metrice, neplouat, mărunt, cosit în Iulie pe loc de faţă (expediţie sudică), vînd eftin la oierii cari l'ar consuma pe loc.

Adresa mea: (346) 1—3

Simion Pop
inginer silvic. Naszód.

Un comis, doi ucenici

află aplicare imediată în prăvălia de băcănie şi delicatese:

(352) 1—2 **Stefan Nyerges,**
Blaj (Balázsfalva).

Călcîie de gummi

cele mai bune sunt

(159) 24—40

Ce-e-e? „Tata ne-a slobozit! Că-'s veritabile hîlzele de cigarete *Antinicotin* de-alui *JACOBI* în cutii de lemn!"

Ai grijă! Numai cu scrisoarea „JACOBI" e bună! 18—26 (54)

Viţă altoită în verde cu radacină de vînzare.

Vă atragem atenţiunea, fraţilor Romani, asupra viţei în verde, cu rădăcină, fiind constatat de cei mai învăţaţi vieri, că sunt mai trainice şi mai bune. Şi acestea să pot căpăta numai la Societatea noastră romînă, care să lucră sub îngrijirea noastră proprie. — Preţul este *200 coroane 1000* bucăţi clasa I-a. — La cerere trimitem catalog de soiuri, gratis. Cei ce fac comande mai mari, capătă rabat însemnat.

Teodor Pêrvu şi soţii
proprietari de viţă de vie altoită în verde şi în useat.
Ternova Nr. 10 (com. Arad).

(334) 2—3

Cassa de păstrare (reuniune) în Sălişte

Primeşte depuneri spre fructificare fără anunţ cu *4%*, pe lîngă anunţ cu *4½%* — iar depuneri mai mari cu *5%*.

Depuneri şi ridicări să pot face şi prin Cassa de păstrare postală.

Darea de camete o plăteşte institutul.

Acordă împrumuturi:

pe cambii,
pe hipotecă replătibile în rate sau în anuităţi,
pe obligaţiuni cu cavenţi
ca credite de Cont-curent pe lîngă asigurare hipotecară sau de valoare (acţii şi efecte publice).

Dobînda variază între *8%* şi *6%*, după mărimea împrumutului şi asigurarea oferită.

Schimbă, adecă cumpără şi vinde, ori ce fel de monede streine cu cursul zilei.

(202) 17—20 **Direcţiunea.**

„Cassa de păstrare în Mercurea"

societate pe acţii (comitatul Sibiiului)

primeşte depuneri spre fructificare atît la centrală, cît şi la filiala din Alba-Iulia, cu 5%. Pentru depuneri dela 5000 coroane în sus, cu termin de abzicere mai lung, solveşte la filială 5½% interes, iar la centrală dela 10.000 cor. în sus, în aceleaşi condiţii. Interesele neridicate să capitalizează la semestru; darea după interese o plăteşte institutul.

Atît la centrală, cît şi la filială, acordă împrumuturi pe cambii, pe hipotecă, replătibile în rate, pe obligaţiuni cu cavenţi, credite de cont-curent cu asigurare hipotecară sau de valori, pe lîngă cele mai favorabile condiţiuni posibile.

Mijloceşte cumpărări, vînzări, arîndări şi parţelări de realităţi, sprijineşte înfiinţarea de însoţiri şi tovărăşii, îndeplineşte totfelul de afaceri de bancă pe lîngă serviciu prompt.

Filiala din Alba-Iulia s'a înactivat cu 1 Octomvrie a. c. Localul filialei e în strada Vinţului Nr. 1 (Alvinczi utcza 1 szám), lîngă firma Misselbacher.

(330) 5—10 *Direcţiunea.*

Prăvălie nouă!

Aducem la cunoştinţa on. publiu, că mi-am deschis în Orăştie, strada principală (lîngă prăvălia de sticlărie Szöllösy, un deposit bine asortat în mărfurile următoare:

Pînzărie, Creas, Chifoane Batist, Percail, Cartoane, Satituri, Ţesături, Stofe de păr şi de mătasă, etc.

Cîrpe dedelaine, de mătasă »Signorina Double-Atlas« şi negre, de păr cu ciucuride ibrişin, foarte frumoase, după moda cea mai nouă!

Pentru industria de casă avem toate articolele necesare ca: *Bumbace, Arniciuri*, în toate colorile, garantate de spălat, *Sîrmă de cusut, de brodat, Sîrmă sucită pe bercă, aşanumită Brillant, mătăsuri de cusut, de brodat, fir de aur*, etc.

Strămătură, Bercă, Lînă de ţesut şi Ispahan. Paploane de rouge, clott şi cachemir, în toate mărimile!

Pentru saisonul de toamnă şi iarnă au sosit frumoase articole, ca: *Bnrchet tennis, voleur, flanel. Cîrpe de pe.că, de pelüsches şi Chenille. Ciorapi, Tricotage, Mănuşi*, etc.

Intrînd în legătură cu fabricele cele mai mari din ţară şi străinătate, punem la dispoziţia onor., public mărfuri de calitatea cea mai bună, pe lîngă preţuri foarte moderate! Recomandăm deci magazinul nostru ca izvorul cel mai solid şi ieftin de cumpărare!

Preţuri fixe! Cu toată stima:
Pascu & Inişca,
comercianţi

(307) 5—25

Avis! Cultivătorilor de vii din loc şi jur le aduc la cunoştinţă, că cu începutul sezonului 1911/12 poşed un

MARE DEPOSIT
de altoi de vie cu rădăcină

splendit dezvoltate, soiurile cele mai bune pentru vin alb, roşu şi de masă precum, şi viţe americane de oltoit în cantitate mare — din pepiniera dlui Vasilie Fodor din Mediaş.

Atrag deci atenţiunea onoraţilor cultivători de vie asupra depozitului meu, că deja de pe acum să se îngrijască a face comande de altoi pentru plantare, atît în toamnă cît şi în primăvară, ca nu mai tîrziu să fie siliţi a cumpăra dela precupeţi, cari cutreeră satele până primăvara tîrziu, cu viţă de vîndut şi care nu e de nici o treabă!

Rog deci ca onor. cultivători de vie, să binevoiască a mă adresa la subscrisul cu comande cît de mari şi cu deplină încredere.

George Cuşută
(323) 6—8 Orăştie, strada Romoşelului Nr. 8.

(168) 17—52

Dr. CORNELIU DĂRĂMUŞ
medic universal
specialist în boale de femei
ALBA-IULIA, piaţă, lîngă farmacia Domnului V. Vlad.
Conzultaţiuni 8—9 oare a. m.
(313) 2—3 p. m.

Editor şi redactor responsabil: Constantin Şandru. „Tipografia Nouă", I. Moţa, în Orăştie